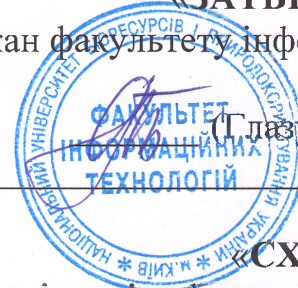

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра філософії та міжнародної комунікації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету інформаційних
технологій
(Глазунова О. Г.)
“ ” 2024 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри філософії та
міжнародної комунікації
Протокол № 13 від “16” травня 2024 р.
Завідувач кафедри
(Кульченко В.П.)

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Цифрова економіка»
Гарант ОП
(Харченко В.В.)

Гарант ОП «Економічна кібернетика»
Гарант ОП
(Клименко Н. А.)

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Філософія

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність 051 «Економіка»

051 «Економіка (Економічна кібернетика)»

Освітня програма «Цифрова економіка»

«Економічна кібернетика»

Факультет Інформаційних технологій

Розробники: доцент, кандидат філософських наук Горбатюк Т.В

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни «Філософія»

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>бакалавр</i>	
Спеціальність	<i>051 «Економіка» 051 «Економіка (Економічна кібернетика)»</i>	
Освітня програма	<i>«Цифрова економіка» «Економічна кібернетика»</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	4	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	1	
Семестр	1	
Лекційні заняття	<i>30 год.</i>	<i>год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>30 год.</i>	<i>год.</i>
Лабораторні заняття	<i>- год.</i>	<i>год.</i>
Самостійна робота	<i>90 год.</i>	<i>год.</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	<i>4 год.</i>	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: надання знань з філософії як вищого теоретичного рівня світогляду, що віддзеркалює сутнісні характеристики буття людини, соціуму і природи та основні форми їх взаємодії, світоглядно-методологічна підготовка студентів, формування їх філософської культури як теоретичного підґрунтя університетського рівня підготовки спеціалістів та актуалізація національної свідомості майбутньої суспільної еліти.

Завдання: вивчення історії філософії та її органічної складової – історії української філософії, сприяння гуманізації освіти через засвоєння досягнень сучасної філософії, інформації про світ у цілому і ставлення людини до цього світу; вивчення комплексу принципів пізнання як загального методу пізнавальної діяльності; розвиток здібностей до логічного мислення, самостійного аналізу складних явищ суспільного життя, уміння пов'язувати загальнофілософські проблеми з розв'язанням завдань економічної теорії і практики. Цьому підпорядковане вивчення наступних розділів: "Вступ до філософії", "Історичні типи філософії", "Онтологія", "Гносеологія", "Соціальна філософія".

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі та практичні проблеми, приймати відповідні управлінські рішення в економічній сфері та сфері цифрової економіки, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки, сучасних інформаційних технологій, методів економіко-математичного моделювання в умовах діджиталізації соціальних відносин.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності,

розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.

ПРН 2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.

ПРН 16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної форми здобуття вищої освіти.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма								заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. <i>Історія світової філософії</i>														
Тема 1. Філософська пропедевтика. Сутність філософії, її роль у суспільстві	1	9	2	2			5							
Тема 2. Філософія Давнього світу	2	9	2	2			5							
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	3	9	2	2			5							
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва	4	9	2	2			5							
Тема 5. Німецька класична філософія	5	9	2	2			5							
Тема 6. Некласична філософія XIX-XXI ст.	6	9	2	2			5							
Тема 7. Українська філософія	7	9	2	2			5							
Разом за змістовим модулем 1.		63	14	14			35							
Змістовий модуль 2. <i>Онтологія</i>														
Тема 8. Філософське вчення про буття	8	10	2	2			6							
Тема 9. Свідомість як фундаментальна категорія філософії. «Проблема штучного інтелекту». Нейромержеві системи.	9	10	2	2			6							
Разом за змістовим модулем 2		20	4	4			12							
Змістовий модуль 3. <i>Гносеологія</i>														
Тема 10. Пізнавальна активність людини	10	9	2	2			5							

Тема 11. Особливості наукового пізнання	11	10	2	2			6						
Разом за змістовим модулем 3	19		4	4			11						
Змістовий модуль 4. <i>Філософія людини</i>													
Тема 12. Соціальна філософія: основні підходи до розуміння суспільства	12	12	2	2			8						
Тема 13. Філософія техніки. Філософія релігії. Філософія права. Філософія економіки. Філософія політики. Філософія моралі	13	12	2	2			8						
Тема 14. Філософська антропологія та філософія культури і цивілізації	14	12	2	2			8						
Тема 15. Аксиологія: цінність буття та стратегії майбутнього	15	12	2	2			8						
Разом за змістовим модулем 4	48		8	8			32						
Усього годин	150		30	30			90						

3. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія Давнього світу.	2
2	Філософія Середньовіччя та Відродження	2
3	Філософія Нового часу.	2
4	Філософія Просвітництва.	2
5	Німецька класична філософія	2
6	Некласична філософія ХІХ-ХХІ ст.	2
7	Філософське вчення про буття.	2
8	Свідомість як фундаментальна категорія філософії. «Проблема штучного інтелекту». Нейромержеві системи.	2
9	Пізнавальна активність людини.	2
10	Особливості наукового пізнання	2
11	Соціальна філософія: основні підходи до розуміння суспільства	2
12	Філософія релігії. Філософія історії.	2
13	Філософія права. Філософія політики. Філософія моралі	2
14	Філософська антропологія та філософія культури і цивілізації	2
15	Аксиологія: цінність буття та стратегії майбутнього	2

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософська пропедевтика. Сутність філософії, її роль у суспільстві	5
2	Філософія Давнього світу та Середньовіччя	5
3	Новочасна філософія	5
4	Поняття субстанції та поняття буття. Проблема єдності та множинності світу. Філософські позиції в історії філософії: монізм, дуалізм, плюралізм.	5
5	Філософське розуміння поняття "істина" (абсолютність, відносність і конкретність істини).	5
6	Проблематика суб'єкта й об'єкта пізнання.	5
7	Основні форми наукового пізнання: проблема, ідея, гіпотеза, теорія.	5
8	Виникнення і природа свідомості. «Проблема штучного інтелекту». Нейромережеві системи.	6
9	Співвідношення біологічного й соціального в людині.	6
10	Специфіка людської діяльності. Людина - індивід - особистість.	5
11	Суспільство та його складові. Поняття суспільних класів.	6
12	Індивідуальна та суспільна свідомість. Форми суспільної свідомості.	8
13	Поняття держави. Концепції походження держави. Ідеологія.	8
14	Техніка і технології як предмет філософського осмислення. Основні етапи розвитку техніки (продуктивних сил).	8
15	Поняття культури. Історичні моделі (ступені) культури. Людська чуттєвість. Поняття прекрасного.	8

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- реферати;
- інші види.

6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.
- інші види.

7. Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- реферати, есе;
- презентації та виступи на наукових заходах
- інші види.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3474>);
- Горбатюк Т.В. Філософія. Методичні вказівки для студентів всіх спеціальностей факультету інформаційних технологій. К. 2021. 65 с.
- Горбатюк Т.В. Філософія. Методичні вказівки для студентів всіх спеціальностей. К. 2022. 45 с.
- Причепій Є.М., Чекаль Л.А., Черній А.М. Філософія: посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Академія, 2003. – 576 с.
-

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Андрущенко В., Михальченко М. Сучасна соціальна філософія. Курс лекцій. К.: Генеза. 2016. 317 с.
2. Бичко А.К., Бичко І.В., Табачковський В.Г. Історія філософії: Підручник. К.: Либідь, 2001. 408 с.
3. Горьський В.С. Історія української філософії. Курс лекцій. К.: Наук. думка, 2006. 285с.
4. Гринів О. Історія української філософії. Львів : Тріада плюс, 2015. 302 с.
5. Гринів О. І. Філософія: курс лекцій для аспірантів. Львів : Тріада плюс, 2016. 364 с.
6. Дулуман Є.К. Філософська пропедевтика: Курс лекцій. Донецьк: «Наука і освіта», 2008. 180 с.
7. Кульчинський О. Основи філософії і філософських наук. Мюнхен-Львів, 2005. 164с.
8. Петрушенко В. Л. Філософія : підручник Львів: Магнолія, 2006. 504с.
9. Поцюрко М. Філософія : навч.-метод. посіб. Львів : Сполом, 2014. 276 с.
10. Синиця А. Аналітична філософія : монографія. Львів : ЛДУФК, 2013. 303 с.
11. Синиця А. Філософія : навч.-метод. посіб. Львів : ЛДУФК, 2014. 179 с.
12. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія: Навчальний посібник. К., 2016.
13. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Хрестоматія: Навчальний посібник. К., 2016.
14. Філософія: Навчальний посібник. За ред. І.Ф.Надольного. К., 2012.
15. Філософія. Навчально-методичний посібник для студентів НАУ стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей. К.: Видавничий центр НАУ, 2004. 45 с.
16. Філософія : навч. пос. за ред. І.Ф. Надольного. Київ : Вікар, 2005. 455 с.
17. Причепій Є.М. Філософія: посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Академія, 2003. 576 с.
1. Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія К., 2006.
2. Гадамер Г.-Г. Істина і метод: Пер. з нім. О.Мокровольського, М. Кушніра. К. : Юніверс, 2000. Т.1. 464 с.
3. Горський В.С. Історія української філософії. Курс лекцій. К., 2006.
4. Г'юм Д. Трактат про людську природу: Спроба запровадження експеримент. методу міркувань про об'єкти моралі. К. : Вид-дім "Всесвіт", 2003 552 с.
5. Гоббс Т. Левіафан. Пер. з англ. К., Дух і Літера, 2000. 606 с.
6. Гьосле В. Практична філософія в сучасному світі / Пер. з нім., примітки та післямова Анатолія Єрмоленка. К.: Лібра, 2003, 248 с.
7. Історія філософії України. Підручник./М.Ф.Тарасенко, М.Ю.Русин І.В.Бичко та ін. К., 2004.
8. Історія філософії України. Хрестоматія: Навчальний посібник./Упорядники: М.Ф.Тарасенко, М.Ю.Русин І.В.Бичко та ін. К., 2013.
9. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. Пер. з нім. А.Єрмоленка . К. : Лібра, 2001. 400 с.

10. Кант І. Критика практичного розуму. Пер. з нім., прим. та післямова І.Бурковського; наук.ред. А.Єрмоленко К.: Юніверс, 2004. 240 с.
11. Кант І. Критика чистого розуму / Пер. з нім. та приміт. І.Бруковського. К.: Юніверс, 2000. 504 с.
12. Кульчицький О. Основи філософії і філософських наук. Мюнхен-Львів, 1995.
13. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини: Навчальний посібник для студентів вузів. К., 1995.
14. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. Жадання влади: Пер. з нім. К.: Основи: Дніпро, 1993. 414 с.
15. Федів Ю.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії. К., 2001.
16. Філософія: Підручник/Керів. авторського колективу І.В.Бичко. К., 2001.
17. Філософський енциклопедичний словник. К., 2002.

Інформаційні ресурси

1. Філософія як історія філософії: підручник / І. В. Бичко та ін.; за ред. В. І. Ярошовця. К.: ЦУЛ, 2010. 648 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://culonline.com.ua/Books/Filisofiya_Bichko_druk.pdf#toolbar=0
2. Філософія. Кредитно-модульний курс: навчальний посібник / за ред. Р. О. Додонова, Л. І. Мозкового. К.: ЦУЛ, 2009. 456 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://culonline.com.ua/Books/fILOSOFIYA%20KMK-Mozgoviy.pdf#toolbar=0>
3. Основи філософських знань. Філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство: підручник / М. І. Горлач та ін. К.: ЦУЛ, 2008. 1028 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://culonline.com.ua/Books/Osnov_filosof_Gorlach.pdf#toolbar=0
4. Губар О. М. Філософія: інтерактивний курс лекцій: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2007. 416 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://culonline.com.ua/Books/Filosofia-Gubar.pdf#toolbar=0>
6. Подольська Є. А. Філософія: підручник / Є. А. Подольська. К.: Фірма «Інкос», ЦУЛ, 2006. – 704 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://culonline.com.ua/Books/Filosofia-Podolska.pdf#toolbar=0>
6. <http://www.filosof.com.ua/links.htm>
7. <http://www.psylib.kiev.ua/>
8. <http://www.osvita.org.ua/iresource/?cmd=cat&num=4&ctg=59>